

UNA NOVA ESPÈCIE QUE VIU AL MONTSENY

David Bueno i Torrens

Professor i investigador de genètica de la Universitat de Barcelona

Tritons nacionals

En biomedicina, una de les mesures més utilitzades per valorar la productivitat científica d'una persona, una institució o un país és el nombre i l'impacte de les seves publicacions científiques. Totes les publicacions inclouen la filiació dels autors, que inclou el país. Si hom fa una cerca en una base de dades de biomedicina dels articles científics publicats els darrers 12 mesos, un xic més de 600.000, veurà per exemple que en el 27% hi han participat grups de recerca nord-americans, i en el 6% britànics. Els grups de recerca catalans representem el 0,55%, la qual cosa no està gens malament tenint en compte el nombre de centres de recerca i el finançament total destinat.

UNA DE LES CARACTERÍSTIQUES QUE S'ATRIBUEIXEN als científics és la de tenir paciència. La paciència és certament imprescindible, per repetir un cop i un altre un experiment fins a treure'n conclusions vàlides, per tornar a començar quan creies que estaves arribant al final i descobreixes que tot just ets al principi, per buscar alternatives quan creus que se't tanquen totes les portes i per viure de bon grat tots els fracassos que et menen cap a la solució. Però no és pas l'única. També cal tenir una gran curiositat innata, per veure el que passa desaperebut; una gran capacitat de treball, per vèncer totes les dificultats inherents a la recerca; un cert esperit de sacrifici, per treballar, si cal –i cal tot sovint–, a deshores, i per tirar endavant experiments que, molts cops, requereixen un gran esforç personal; una ment oberta i desperta, per no menystenir cap resultat ni cap treball, per insignificant que pugui semblar, i una gran dosi de tenacitat, per evitar caure en els laments i les fugides inútils, que només comporten pèrdues irrecuperables de temps. A més, si hom vol destacar dins aquest món, també cal que tingui do de gents, per saber vendre i comerciar amb la pròpia recerca, i per aconseguir padrins que et donin cops de mà.

TOT CIENTÍFIC TÉ UNA COMBINATÒRIA personal d'aquestes característiques, que manifesta en major o menor grau. Malauradament, diverses vegades es veuen actituds que l'únic que pretenen és el desprestigi dels companys per amagar la manca d'alguna d'aquestes característiques, una mancança que generalment és més psicològica que real. I tot per la dèria que tenim els humans de voler fer veure que som importants, de tant dèbils com ens sentim, quan en realitat només som el que fem, no pas el que diem o aparentem.

SALVADOR ANTON

“Potser podríem adoptar el tritó del Montseny com a marca d'identitat, de la mateixa manera que molts automobilistes hem adoptat el tan nostrat guarà als nostres vehicles”

TOTES AQUESTES REFLEXIONS M'HAN VINGUT al cap arran d'una barreja de circumstàncies: la publicació d'una sèrie de treballs de collita pròpia en un tema pel qual pocs apostaven (i massa menystenien); l'acabament de dues tesis doctorals en la direcció de les quals he participat, que m'han fet reviure aquests darrers anys des d'una altra perspectiva, i que m'han suposat un petit daltabaix personal, i la publicació d'un treball recent d'una nova espècie de tritó al Montseny.

MOLT PROBABLEMENT EL LECTOR ES DEU PREGUNTAR què té a veure un tritó del Montseny amb tot això. A Europa no s'havia descobert cap nova espècie de vertebrat des de fa més d'un segle. A la Terra hi ha diversos milers de milions d'espècies d'éssers vius, moltes de les quals ens són encara completament desconegudes. La majoria d'espècies desconegudes es troben en llocs de difícil accés, com els fons oceànics, o en llocs on l'enorme exuberància vital n'amaga l'extraordinària diversitat, com a la selva. Fa un parell de mesos, per exemple, es van fer públics els resultats d'un estudi a l'illa de Foja, a la jungla de Nova Guinea, en la qual es van descobrir dotzenes de noves espècies de plantes i animals, entre les quals una vintena de granotes. No és estrany: ben pocs científics han entrat dins aquella jungla.

QUANTS LECTORS, PERÒ, PODEN DIR QUE NO HAN estat mai al Montseny? Doncs bé, aquestes muntanyes tan fressades han resultat ser l'hàbitat d'una nova espècie de tritó que només viu aquí, el tritó del Montseny, de la troballa del qual s'han fer ressò a bastament els mitjans de comunicació.

ACTUALMENT HI HA MOLTS CATALANS FENT CIÈNCIA a Catalunya i arreu del món, la qual cosa ens permet albirar un bon futur per a la recerca al nostre país, sempre que, es clar, les administracions hi apostin decididament. El que no fem servir gaire, però, és la nostra denominació d'origen comuna; malauradament només un de cada 10 articles científics realitzats al nostre país n'inclouen el nom, Catalunya o Catalonia, entre els quals, per cert, tots els meus. I per posar el nom del país no cal cap benedicció oficial, com per a les seleccions esportives nacionals. Potser podríem adoptar el tritó del Montseny com a marca d'identitat, de la mateixa manera que molts automobilistes hem adoptat el tan nostrat guarà als nostres vehicles, junt, això sí, amb el CAT al costat de la matrícula o el nom del país a la filiació dels autors en els treballs científics.

VOLTA D'HORITZÓ

L'error de tots els tirans

J.J. Navarro Arisa

Parlàvem fa dies de la revolta política contra la monarquia absoluta del rei Gyanendra de Nepal.

El llunyà regne de l'Himàlaia és una realitat molt diferent del nostre entorn polític i geogràfic més immediat. Però el que hi passa posa de manifest un tret que és comú a tots els règims absolutistes o autoritaris, tant si són monarquies o repúbliques i amb independència de si es situen a la dreta o l'esquerra del ventall polític. Es podria dir que tots els absolutismes representen una posició d'extrema dreta, però la història actual i recent ho desmenteix: l'actual Corea del Nord o la Romania de Ceaucescu eren règims absolutistes i reaccionaris –el de Corea del Nord és, fins i tot, dinàstic– malgrat les seves il·lusions d'esquerranisme. Al Nepal veiem ara un fet comú a gairebé totes les dictadures i tiranies: quan la necessitat d'obertura i reformes és ja ineludible, els dirigents d'aquesta mena de règims segueixen sempre la mateixa seqüència de raonaments equivocats. Primer es consideren per damunt de tota crítica i es prenen les protestes com un sacrilegi de genteta desagradada. Com és lògic, el primer recurs és la repressió. Els tirans no veuen la realitat fins que la protesta esdevé amenaçadora per al seu poder, i aleshores, quan ja és massa tard, fan concessions que sempre són insuficients i tardanes, i de fet augmenten la determinació dels seus oponents.

Això és el que està passant ara mateix al Nepal. En entrar a la tercera setmana de vaga general, els morts a mans de la policia ja s'acosten a les dues dotzenes, i on els manifestants demanen reformes, eleccions i una monarquia parlamentària, després de les tímides i tardanes concessions del monarca absolut ja es comença a parlar de ruptura, procés constituent i república. La cobdícia i ceguesa de les tiranies produeix sempre la mateixa mena d'errors, que acaben per pagar els seus pobles.

EL PROCÉS DE PAU A EUSKADI

Teresa Pàmies

Esriptora

Revolució dels sentiments

Comentant el llibre de Mario Onaindia *El aventurero cuerdo. Memorias 1977-81*, l'historiador Santos Julià el defineix com una “crònica de su intento, en los primeros años de la democracia, de convencer a ETA de que abandonase el terrorismo. A su empeño se impuso el entonces militante etarra después del proceso de Burgos el año 1970”. Fou

condemnat a mort, pena que seria commutada per un llarg empresonament que acabà amb l'amnistia decretada pel govern de Suárez. No abandonà l'activa militància a ETA fins al 1980, quan la branca político-militar segrestà el jove afiliat a la UCD José Ignacio Ustaran, assassinat al cap de vint-i-quatre hores. L'historiador s'hi refereix en

aquests termes: “*Se produjo, entonces, lo que él mismo llama una revolución de los sentimientos más fuerte que la revolución contra el Estado y la revolución obrera juntas*”. Fou una decisió de protesta moral, de revolta contra aquell crim, car el militant Onaindia mai acceptà que es matés una persona per les seves idees. L'episodi, evocat

en les seves *Memorias 1977-81*, culminà en un procés d'incorporació de valors democràtics que l'impulsaren a l'acció per assolir que ETA deixés de matar i acordés disoldre's. En morir el 2003 a l'edat de 55 anys, Onaindia no havia assolit el seu propòsit ni ha viscut l'anunci d'alto el foc permanent al març, que ha obert un esperança-

dor procés de pau que no serà fàcil culminar però que ja està en marxa, i que modificarà el context polític en què serà possible lluitar, pacíficament, pels drets d'Euskadi en una Espanya realment democràtica i avançada per la qual lluità l'exetarra Onaindia impulsat pel que ell mateix qualificà de revolució dels sentiments.